

## FACULTAT DE CIÈNCIES POLÍTQUES I DE SOCIOLOGIA

LLICENCIATURA: **SOCIOLOGIA**

ASSIGNATURA: **21078 ORGANITZACIÓ I RELACIONS LABORALS (6 crèdits)**

DURADA: **Primer semestre**

CURS: **Segon cicle (optativa)**

CURS ACADÈMIC: **2006/2007**

Professor: Ramon Alós (despatx B3-187; [ramon.dealos@uab.es](mailto:ramon.dealos@uab.es))  
Departament de Sociologia

### **OBJECTIUS**

Conèixer la teoria i els conceptes bàsics utilitzats en l'estudi de les relacions laborals. Estudiar els actors socials en relacions laborals, les seves funcions i estratègies, així com les transformacions més recents. Estudiar els mecanismes de regulació institucional del mercat laboral, les relacions de conflicte i negociació, i les tendències de canvi en els mateixos. A partir dels conceptes utilitzats, interpretar les relacions laborals a Catalunya, Espanya i Europa. Conèixer les principals fonts d'informació al respecte.

### **0. INTRODUCCIÓ**

Delimitació conceptual de l'objecte d'estudi de les relacions laborals. Significats de relacions laborals i formes alternatives de regulació de les condicions d'ocupació.

### **1. TEORÍA DE LES RELACIONS LABORALS**

- 1.1- Les relacions socials a l'empresa en els autors clàssics a finals del segle XIX: Marx, Durkheim i Weber.
- 1.2- L'emergència de la teoria a partir dels anys vint: les escoles de Wisconsin, Relacions Humanes i Oxford.
- 1.3- Consolidació teòrica a finals dels 50 i 60: corrents estructural-funcionalista, marxista i neocorporativisme.
- 1.4- La lògica de l'acció col·lectiva: Olson, Offe i la perspectiva institucionalista.
- 1.5- Conflicte i negociació en relacions laborals. Les perspectives del conflicte i de la cooperació. Les funcions del conflicte. Tipus de conflicte laboral i la seva evolució històrica.

### **2. ELS ACTORS SOCIALS EN RELACIONS LABORALS**

- 2.1- La representació dels treballadors: l'organització sindical i la representació unitària. Tipologia de sindicats. Demandes i estratègies dels sindicats. Perspectiva històrica del sindicalisme i composició de classe. Model fordista, sindicalisme de masses i afiliació. Canvis en la classe treballadora i 'crisi del sindicalisme fordista'.
- 2.2- Empresaris i organització empresarial. Les dues lògiques de l'acció empresarial: emprenedors i empleadors. Demandes i estratègies empresarials. Les organitzacions empresarials i la política.
- 2.3- L'Estat en les relacions laborals. Les funcions de l'estat: dret laboral, legitimació i ordre social. Relacions laborals i economia. Estat del Benestar i corporativisme: construcció del consens i legitimació en el capitalisme avançat. Situació actual.
- 2.4- Els actors socials en el nostre entorn.

### **3. L'ACCIÓ COL·LECTIVA I LES RELACIONS DE TREBALL.**

- 3.1- La negociació col·lectiva. Concepte, origen, principals dimensions i condicionants de la negociació col·lectiva. Estratègies de negociació i mercat de treball: estat de la qüestió.
- 3.2- Negociació col·lectiva i concertació social en l'àmbit de la política pública. Política de rendes i política d'ocupació: la lògica dels pactes socials dels anys 70. Els pactes socials als 90. La coordinació i límits de la política europea d'ocupació.
- 3.3- Conflictivitat laboral. Característiques i evolució de la conflictivitat laboral. Diferències per països. Noves formes de conflictivitat laboral: del conflicte industrial al conflicte terciari.
- 3.4- La participació dels treballadors. Significat i models de participació. Democràcia industrial *versus* gestió de recursos humans.
- 3.5- Models de relacions laborals comparats: llatí, centre europeu, anglosaxó i altres.
- 3.6- Principals tendències en les relacions laborals a l'empresa. Canvis en els models organitzatius empresarials, estratègies de flexibilització i relacions laborals: direcció de personal i gestió de recursos humans.
- 3.7- Negociació col·lectiva i concertació social al nostre entorn: referències a Catalunya, a Espanya i a la Unió Europea.

### **4. CONCLUSIONS: LES TRANSFORMACIONS DE LES RELACIONS LABORALS**

- 4.1- La teoria avui: de les relacions laborals a les relacions d'ocupació?
- 4.2- Relacions laborals *versus* gestió de recursos humans.
- 4.3- Globalització econòmica, integració europea i teories de la convergència i la divergència.
- 4.4- Deslocalització industrial, responsabilitat social corporativa, sindicats i ONGs.
- 4.5- Principals reptes que afecten als actors socials en les relacions laborals avui.

### **BIBLIOGRAFIA BÀSICA**

- Köhler, H.-D.; Martín Artiles, A. (2005): *Manual de la sociología del trabajo y de las relaciones laborales*. Madrid: Delta Publicaciones.

### **BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTARIA**

- Ackers, P.; Smith, C.; Smith, P. (eds., 1996): *Against all odds? British Trade Unions in the new workplace*. London: Routledge.
- Ackers, P.; Wilkinson, A. (eds., 2003): *Understanding Work and Employment. Industrial Relations in Transition*. Oxford: Oxford University Press.
- Alós, R.; Jódar, P. (2005): 'Relaciones laborales segmentadas en mercados de trabajo segmentados: algunas repercusiones en la calidad de vida laboral y en la participación sindical'. *Gaceta Sindical. Reflexión y Debate*, n. 5: 223-249.
- Alós Moner, R.de; Martín Artiles, A. (2002): *Teories del conflicte i negociació laboral. Una perspectiva sociològica*. Barcelona: UOC.
- Baglioni, G.; Crouch, C. (comps., 1992): *Las relaciones laborales en Europa. El desafío de la flexibilidad*. Madrid: MTSS.
- Beneyto, P.J. (2004). *Afiliación sindical en Europa. Modelos y estrategias*. (2 vol.). Valencia: Alemania.
- Bilbao, A. (1993). *Obreros y ciudadanos. La desestructuración de la clase obrera*. Madrid: Trotta.
- Boltanski, L.; Chiapello, È. (2002): *El nuevo espíritu del capitalismo*. Madrid: Akal
- Crouch, C.; Traxler, F. (1995): *Organized Industrial Relations in Europe: What Future?*. Aldershot: Ashgate.
- Consejo Económico y Social (2005): *España 2004. Economía, trabajo y sociedad. Memoria sobre la situación socioeconómica y laboral. España*. Madrid: CES
- Dunlop, J.T (1978): *Sistemas de relaciones industriales*. Barcelona: Península.
- Edwards, P. (eds., 2002): *Industrial Relations. Theory and Practice*. Malden: Blackwell.
- Fernandez Steinko, A. (2002): *Experiencias participativas en economía y empresa*. Madrid: Siglo XXI.

- Ferner, A.; Hyman, R. (2002). *La transformación de las relaciones laborales en Europa*. Madrid: MTSS.
- García Laso, A.; Sanguinetti, W. (2002): *Sindicatos y cambios económicos y sociales*. Salamanca: Universidad de Salamanca.
- Hyman, R. (1980): *Relaciones Industriales: una introducción marxista*. Madrid: Blume.
- Hyman, R.; Ferner, A. (eds., 1994): *New Frontiers in European Industrial Relations*. Oxford: Basil Blackwell.
- Hyman, R. (2001a): *Understanding European Trade Unionism. Between Market, Class & Society*. London: SAGE Publications.
- Jódar, P. (2000): 'Relaciones laborales'. A *Salud laboral. Conceptos y técnicas para la prevención de riesgos laborales*, ed. per F.G. Benavides, C. Ruiz-Frutos i A.M. García. Barcelona: Masson [pp. 97-115].
- Kelly, J. (1998): *Rethinking Industrial Relations*. London: Routledge.
- Kochan, T.A.; Katz, H.C.; McKersie, R.B. (1993): *La transformación de las relaciones laborales en los Estados Unidos*. Madrid: MTAS.
- Lasiera Esteban, J.M. (2001): *Mercado de trabajo y estrategias empresariales*. Madrid: CES.
- Locke, R.; Kochan, T.; Piore, M. (eds., 1995): *Employment Relations in a Changing World Economy*. Cambridge: The MIT Press.
- Martin, A.; Ross, G. (1999): *The Brave New World of European Labor. European Trade Unions at the Millenium*. New York: Berghahn Boks.
- Martín Artiles, A. (2002). 'Teorías sociológicas de las relaciones laborales'. A *Teoría de las relaciones laborales. Fundamentos*, ed. per J.M. Blanch i altres. Barcelona: UOC.
- Martín Artiles, A. (2002). 'Actores y modelos de relaciones laborales'. A *Teoría de las Relaciones Laborales. Desafíos*, ed. per J.M. Blanch i altres. Barcelona: UOC.
- Miguélez, F.; Prieto, C. (eds., 1999): *Las relaciones de empleo en España*. Madrid: Siglo XXI.
- Polavieja, J.G. (2003): *Estables y precarios. Desregulación laboral y estratificación social en España*. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas.
- Poole, M. (1991): *Teorías del sindicalismo*. Madrid: MTSS.
- Poole, M. (1993): *Relaciones industriales. Modelos y orígenes de la diversidad nacional*. Madrid: MTSS.
- Rubery, J.; Wilkinson, F. (eds., 1994a): *Employer Strategy and the Labour Market*. Oxford: Oxford University Press.
- Santos Ortega, A.; Poveda Rosa, M. (2001): *Trabajo empleo y cambio social*. València: Tirant lo Blanch.
- Silver, B.J. (2003): *Fuerzas de trabajo. Los movimientos obreros y la globalización desde 1870*. Madrid: Akal.
- Sisson, K.; Martín Artiles, A. (2001): *Pactos para el empleo y la competitividad*. Madrid: CES.
- Streeck, W. (1987): 'The Uncertainties of Management in the Management of Uncertainty: Employers, Labor Relations and Industrial Adjustments in the 1980s'. *Work, Employment & Society*, v. 1, n. 3: 281-308.
- Van Ruysseveldt, J.; Huiskamp, R.; van Hoof, J. (eds., 1995): *Comparative Industrial & Employment Relations*. London: Sage Publications.
- Waddington, J.; Hoffman, R. (eds., 2000): *Trade Unions in Europe. Facing challenges and searching for solutions*. Brussels: European Trade Union Institute.
- Windmuller, J.P. (1989): *Nueva consideración de la negociación colectiva en los países industrializados*. Madrid: MTSS.

## AVALUACIÓ

L'alumne es pot acollir a un dels dos procediments següents, que són alternatius: a) examen final, i b) avaluació contínua.

- a) Examen final. Consistirà en un examen de tipus tradicional sobre el conjunt dels temes de l'assignatura i la bibliografia bàsica.
- b) Avaluació contínua. Comporta l'assistència i participació habitual a classe. La nota final es compon de la suma de varies parts:

- Treballs realitzats a classe al llarg del curs. Aquests treballs consistiran en exercicis de comprensió i d'aplicació de cada una de les parts del programa i la seva aplicació al nostre entorn (60% de la nota).
- Presentació i participació en els seminaris de lectures específiques (40% de la nota), segons s'explicarà a classe.